

CARTA DE LONDRES

El nostre servei especial de correspondència amb amics de casa nostra i les informacions que ve recollint un company que navega en un vaixell mercant, ens permetrà de donar-vos, sovint, dades i informacions de la situació de Catalunya i dels altres països dominats pel franquisme.

La situació empitjora cada dia. L'Exèrcit, la Falange i el poble segueixen dividits i actuen uns contra altres.

La gent de Falange que veu que la cosa s'acaba, es dedica a fer grans negocis: a València, país de l'arròs, no se'n troba i un quilò d'estraperlo s'ha de pagar a 30 pessetes. En canvi si hom en vol comprar grans partides, ho aconsegueix per mitjà d'elements de Falange per bé que pagant-lo molt car. La gent que no és franquista, els antifeixistes, no s'estan de menaçar directament i públicament els partidaris de la Falange i els

diuen que tot ho tornaran amb escreix quan es giri la situació. Un espanyol deia no fa gaire a un company nostre: "Lo más terrible y penoso será cuando ustedes vuelvan; eso es lo que todo el mundo teme." Tothom dona per segur el proper retorn dels exiliats. La posició política de la immensa majoria de Catalunya és de tipus democràtic i no volen sentir parlar de partits audaçs i terroristes. El sentiment nacional s'ha estès moltíssim a casa nostra i s'ha organitzat un Front secret que actua per tot arreu sota els mots: Catalans! Catalunya! Es coneguda l'existència del Consell Nacional de Londres i s'hi tenen moltes esperances. Darrerament la policia agafà uns dos-cents membres del Front Nacional Català i n'afusellà divuit. El fill de Balanyà, el de l'empresa taurina, que havia donat diner per a propaganda catalanista, fou afusellat i els diaris, dies després ho feien públic presentant-lo com a "marxista".

Tothom espera el triomf d'Anglaterra i de les Nacions Unides i els darrers esdeveniments militars a l'Àfrica per bé que poden comportar perills de noves invasions militars nazis, la gent els segueix amb interès i amb un desig fervent de veure derrotats els alemanys i italians que fan front a les forces aliades. La situació de la lluita és, com sabem, favorable a les democràcies: Egipte alliberat, Líbia a mans dels aliats, els alemanys a la defensiva, la França de Vichy desapareguda del mapa, l'imperi francès pel camí de passar a bones mans, i la Itàlia de Mussolini començant a rebre de valent i sabent el que és un bombardeig, evacuant "columnes de la por" com ens obligaren a fer a nosaltres. Rússia clavant un seguit de cops als alemanys. Els japonesos no estan pas millor que els seus amics. Sembla que l'estel de Hitler va de davallada. Aquestes són les impressions del poble anglès, sempre optimista i plenament convençut de la derrota de tots els sistemes feixistes haguts i per haver.

Estan mancades de sentit les fútils juridicitats que propugnen com a punt de partida un Estatut que Catalunya acceptà com a transacció, en hores que no restava altra alternativa política. Ha passat l'hora de les concessions mínimes i de les solucions de favor, des de Madrid. Estem avui a les portes d'un nou món en el qual els pobles gaudiran de plena llibertat, i Catalunya ha d'exigir des d'ara la plenitud i la integritat dels seus drets.

Del Manifest del Casal Català, de Nova York, gener del 1943.

QUE ES EL PARTIT...

cialistes i comunistes que podien mantenir, dintre d'ell, la seva personalitat. Això va repetir-se durant mesos i mesos, i per això el qui signa, que fou dirigent del P. S. U. C., mai no s'ha dit ni en privat ni en públic comunista, i molt menys, per tractar-se d'una paraula exòtica, bolxevic.

Durant els primers mesos de l'existència del P. S. U. C. va procurar-se per tots els mitjans no ferir les susceptibilitats dels seus integrants. Si algun cop s'intentava, aviat sorgia l'amenaça de l'escissió. No és un secret per a ningú la forta fermentació que va produir en el si del P. S. U. C. la dimissió del Govern Largo Caballero, provocada pels comunistes de l'interior i de l'exterior. Només en la segona etapa de la guerra, quan el Govern Negrin i les direccions polítiques espanyoles es troben a Barcelona, és quan s'intenta una assimilació comunista a tot gas del P. S. U. C., provatura que en part va reeixir. Resten, no obstant, nuclis bàsics d'oposició, i durant tot l'any 1938 plana l'amenaça d'un trencament que no es produeix gràcies a la situació difícil de la guerra. D'això en sap alguna cosa Ramon Lamonedà, puix que els qui pensaven aixecar bandera socialista anaven a la recerca d'aliats, per evitar d'ésser víctimes, com ho foren molts homes del P. O. U. M.

En produir-se l'enfonsada de Catalunya, el P. S. U. C. travessà la frontera fonamentalment dividit. Les divergències no es donen solament entre les masses; pel que sembla, els propis dirigents troben que la solució és impossible. Veient la imminència de la desintegració, Comorera-del Barrio-Serra Pàmies intenten de refer la unitat a base de dos punts fonamentals: 1) Que el P. S. U. C. sigui una organització genuïnament catalana, sense ingerències del Partit Comunista d'Espanya, i que com a tal sigui acceptat per la I. C. 2) Que el P. S. U. C. defensarà una política catalana nacional i que l'única sortida acceptable del problema català seria la República Catalana. Aquestes dues proposicions va emportar-se-les Comorera a Moscou i ja no se n'ha parlat mai més.

Per un temps va conservar-se la unitat a base d'aquestes orientacions. Aviat, però, es va considerar que es tractava d'una maniobra i va renèixer la desunió i la desconfiança; i, primer a Tolosa i Perpinyà i després a París, ja es van sostenir converses de cara a la possibilitat de constituir un moviment socialista netament català. El pacte germano-soviètic — malgrat que no ho cregui el senyor Lluhi — no fou més que un altre motiu per enfondir les divergències que existien dintre el P. S. U. C. des de la seva constitució.

Trobat-se a Mèxic la majoria dels components del Comitè Executiu del P. S. U. C., van començar a desconeixer els acords de l'últim Comitè Central. Van començar a defensar uns punts de mira que els imposaven certs òrgans aliens al Partit, i finalment, sense esperar els emissaris que havien anat a la U. R. S. S., van plasmar-los en un document públic, aparegut el mes de maig del 1940, el qual pel fet d'ajudar indirectament el feixisme internacional, va provocar el trencament definitiu.

Llavors van trobar-se al marge del P. S. U. C. molts elements procedents de la Unió Socialista, del P. S. O. E., del B. O. C., sindicalistes i d'altres que, després de l'experiència viscuda, també es consideraven incompatibles amb els procediments comunistes. No podiem de cap manera provar de refer cap dels Partits existents abans del 19 de juliol del 1936, puix que l'experiència de la guerra i la situació internacional ens havien fet comprendre que calia donar a la nostra organització provisional un fort contingut nacional — que no exclou de cap manera l'internacionalisme proletari — sense que minvés la nostra personalitat socialista.

I això som: els continuadors de les tradicions del socialisme català i del comunisme autòcton. Aquest socialisme que, malgrat que pesi al senyor Lluhi, ha tingut una personalitat, petita o gran, a Catalunya, enfront d'aquest comunisme oficial que, pel fet d'ésser importat, mai no va poder arrelar a casa nostra. I que no se'n vinguí a parlar del P. S. U. C. — conglomerat polític, mai conjunt homogeni — que entre tots vam ajudar a fer gran. Cal tenir en compte que el P. S. U. C. té una etapa ascendent que va fins al mes de maig del 1937; fins a llavors aquest Partit ni era comunista, ni es deia comunista, ni feia de comunista. Ara bé: totes aquelles coses tèrboles que es feren al marge de la immensa majoria dels propis militants i totes les maniobres i deslleialtats posteriors, això sí que — per què no dir-ho — tenien un marcat segell comunista.

Joan GILBERT